

ANY V

NÚM. 207

BARCELONA 12 AGOST 1892

Hermosa com pocas n' hi ha;
y sent mare, sembla noya
qu' encar per mereixe está,
y es en fi, vritable joya
del Teatro Castellá:

P. ESPUGAS
92

CRÓNICA

ARA que tothom parla de las próximas festas pera commemorar lo descobriment de las Américas y tothom se permet exposar los seus projectes pera son major lubiment, jo, ab iguals drets que 'ls demès, condolentme de l'abnegació dels nostres concejals que s'expresman lo cervell en bè de la Ciutat, sense cobrar ni un ral, també vull explicar una idea lluminosa que, á mes de resultar una festa típica,

proporcionaria lo medi pera que pogués tocar alguna cosa als regidors.

¡Me sembla que no es just que tothom pipi menos ells!

Ja qu'han treballat com uns homes en l'assumpto del Marqués de l'Herba, es de justicia que se 'ls deixi fumar una breva á la nostra salut ó menjar unas quantas peras; es igual.

Lo que jo propono es qu' es fassi una *sortija de regidors*.

Fora un acte important.

Figurevos un gran cubell, próxim al monument d'en Cristófol, plé de peras y pomas adquiridas per administració, com l'himne de *marras*, y custodiat per un parell de giras ó burots.

Los regidors, en mànegas de camisa, anirían passant y pegant sarpada á la fruyta, com s'acostuma en aquestas diversions, y al que no pesqués ni una so'a pera, los custodiadors del cubell li clavarían clatellada per haver demostrat sa inexperiencia en l'*ofici*.

Aixó causaria una gran riota.

Acte seguit se faria la sort, per tots coneguda, de col·locar una moneda al front d'un individu, qui si vol guanyar lo premi, ha de ferla baixar, fent ganyotas, fins introduhirla en sa boca.

Las ganyotas de regidor han de ser una cosa deliciosa.

Es cert qu' es un treball un xich carregós, atesa la petita recompensa que se li dona, pero, senyors, notot ha de ser tan fácil com entarugar á una ciutat.

No cal dir l'entusiasme que produhirían las sorts de la payella, lo plat ab cendra y l'olla.

L'únic inconvenient d'aquesta última sería 'l de que á dos membres molt nanos del Consistori, los haurían de portar á bras sinó 's col·locava la corda á dos pams de terra ó no se 'ls deixava usar esterenyinars.

Expressament no hi parlat de las *corridas de sachis*, porque 'ls partidaris de *conservarse*, s'oposarian resoltament á semblant espectacle.

¡Los fa tanta por una cayguda!

Si s'aproba 'l meu projecte, entrant á formar part del programa de las festas, prometo no fer falta á la mentada sortija, encare que 'm fassin pagar entrada.

No tots los autors de projectes son tan espléndits com jo.

***

No 's pot fer res davant de criaturas.

Don Antón va exclamar en un moment crítich: "¡ M' en rich jo d'aquestas verduleras; si 'm buscan las pesigollas... 'ls hi abordo 'l gos!"

Donchs bè: farà un parell de setmanas, va arribar á Be fort (Fransa) una *menagerie* que fou anunciada com cosa de primera; pero, fillets meus, tots los qui van acudirhi enlluernats pels anuncis, quedaren ab un pam de nas al trobarse davant de mitja do'zena de gabiotas, ocupadas per fieras de poch mes ó meno.

Y com si aixó no fos prou, lo domador, després d'haver fet fer algunas cabriolas á las bèstias, va advertir als presents que, si volían permaneixe en lo local mentres se 'ls donaria menjar, havían de pagar trenta céntims més.

—¡Ca, barret! —van exclamar tots— no pagarem ni 'ns volém moure.

—¿Es á dir que no voléu tocá 'l do?... Vosaltres mateixos.—

Y deixant aná al elefant, va encarregar-se aquest, ab sa trompa, de portar, á tots los que 's resistían, á la porta del carrer.

La major part del públich va creure qu' aixó era una brometa del domador y se partia de riure; pero quan aquest va donar la veu de deixar aná 'ls lleóns, va precipitarse tothom cap á la porta de sortida, cridant horrorosament.

Ara bè: per mí aquest domador no va fer mes que pendre part d' D. Antón, y la cosa li va sortir perfectament, porque 'ls espectadors devían tenir la sanch d' horxata; pero estich seguríssim de que si se las hagués tingut d'haver ab las nostras verduleras, á horas d' ara, éll, lo seu elefant y 'ls seus lleóns ja haurían passat á millor vida, en forma de platillo.

¡Oh, son terribles las nostras donas!

L' qu' en vulgui verdaders informes que 's dirigeixi á un guarda-bosch de Cauderan (Fransa) qui volent detenir, fa poch, á una xala de *rompe y rasga* qu' havia promogut un escándol, va rebre de mans d' ella un rengle de *bolels* tan ben donats, que si no s'escapa l'haurían hagut de recullir ab uns molls.

***

Per acabar aquesta mal engiponada crónica, me falta sols fer una pregunta á don Antón.

E'colti: ¿qu' es vritat qu' entre 'ls 180 pobres que van *cassar* l'altre día pels carrers de M. dit, n'hi havia un que feya 'l cego, qu' está lligat ab vosté ab los llasos del parentiu?

Jo no ho vull creure, porque, francament, si jo fos parent de vosté, m' estimaria mes qu' ab la seva influencia 'm fes arribar á *vista* d' aduana, que tenir de fe 'l cego pels carrers.

¿No li sembla qu' es mes positiu?

***

¡Ah! m' en havia descuydat.

Desde aquest número, l' encarregat de ferlos dormir un cop cada setmana, *croniquejantlos*, será 'l seu humil servidor que se 'ls ofereix ab tot y per tot, desitjantlos molta salut y abundancia de pessets de deu céntims.

PRINCEP DEL CONGO.

DE LA MEVA CARTERA

A. J. A.

Si creus *mortas* las lletres que se escriuhen
y *vivas* las paraulas que se abocan,
t'enganyas, puig las unas son eternas
y las altrás al punt que naixen, moren.

Per 'xó olvidantme jo de las promesas
y protestas sortidas de ta boca
per confondret lo dia que 'm convingui,
quatre mots guardo que grabá ta ploma.

La meva Fama

Ab parers molt diferents
fan sérias definicions
de los meus antecedents,
afavorintme los *bons*,
y ultrajantme los *dolents*.

Lo qui vulga, sens *camama*,
saber del principi al fi
de ma existencia la trama,
abans de parlar ab la Fama
que vinga á trobarme á mi.

Que encar que *embustero* só,
més qu'ella dech ser cregut,
ja que ab rahó y sens rahó
sempre la Fama ha sigut,
més *embustera* que jo.

Un concell

Aquets exemples pren venint á tom:
Per no ofendre á ningú, tórnat *colom*,
y si ofès no vols ser per má indiscreta
transformat de *colom* en vil *serpcta*.

JOSEPH M.ª CODOLosa.

L' ARCALDE

= DE =

SANT MARTÍ DE PROVENSALS

OTHOM qu' hagi assistit á alguna de
las representacions del celebrat dra-
ma *Lo ferrer de tall*, originel del mes
valós dels nostres poetas dramátichs,
D. Frederich Soler, (ab permís dels rebai-
xensos) sabrá que en lo repertori de dita
celebrada obra, hi figura un *manxayre* qu'
es qui té la culpa de tot quant passa. Allí
no 's belluga una fulla, allí no 's mou peu

ni bras que no 'n tinga la culpa lo *manxayre*.

Donchs lo *manxayre* de la comedia real que 's re-
presenta fa temps en Sant Martí de Provensals es l'
arcalde d' aquella industriosa població, don Andreu
Framis.

Que 's promou una huelga... ja sabém qui n' es la
causa: l' arcalde. Qu' un pillet burlant la vigilancia de
la policia treu los quartos d' un transeunt surtintli de
darrera una margenada.... L' arcalde 'n té la culpa.
Que hi ha un tumulto y s' agafan uns quants alborot-
tadors... L' arcalde los ha fet agafá. Que lo Sr. Framis
suha y s' empenya en que los hi donguin llibertat ...
Ara... es clar... com que ja ha lograt la seva ..Y l' arcal-
de té la culpa de si 's trevalla, de si no 's trevalla, de
si hi ha tifus, varola ó xarrampió; de si neva, de si no
neva; de si plou, de si no plou y hasta dels xoques dels
ferro-carrils y dels siniestros del mar.

Jo, que conech de temps á la autoritat á que 'm re-
fereixo, jo que tinch, y molts tenen, datos del seu
recte procedir, jo que sè que may la administració ha-
via anat tan recta, ni havia sigut tan profitosa per
aqueil poble com desde qu' es arcalde dit personatje,
'm pregunto: Bè, ¿qué volen los detractors del senyor
Framis?

Desgraciadament aixó s' alcanza á qualsevol, puig
l' enveja de la vara fa fer devegadas *cosas* á despit de
la conciencia de qui las executa.

Y lo mes punible de tot es que alguns periódichs s'
han fet eco de calumnias, creyent de bona fé obrar en
justicia; y diari hem vist que als pochos días de dedicar
una filipica al arcalde de Sant Martí, li ha endosat
un *suelto* laudatori, lo que demostra la poca solidés de
las primeras impressions qu' ha rebut.

Com que de tot 's fa arma pera atacar al senyor
Framis, se li ha criticat sovint lo que tingués son do-
micili en la Rambla de Catalunya, trovantho impropí
y perjudicial per aquella barriada y lo diari mateix
qu' ha publicat la *horripilante* noticia, resulta "agrega-
cionista *enragé*" sens pensar que feta la agregació l'
arcalde de Sant Martí podria viurer al extrém del po-
ble Sech ó de Sans y per consecuencia, estaria mes se-
parat encare de la barriada referida.

També hem sentit á dir nosaltres y fins nos n' hém
fet eco sorpresos per la *bona fé* d' algun colaborador,
abans de que hi hagués la vigilancia d' avuy, que lo
senyor Framis no sabia fer discursos, com si 'ls dis-
cursos fessin bona administració y com si lo *consistori*
del vehí poble fos un *aerópago* de Sénecas.

Lo poble de Sant Martí, com tots los pobles, neces-
sita que la primera autoritat siga honrada, que miri
pel bè del comú; que no cometi *transferencias* y que
sápiga fer respectar la lley en totes las sevas *facés*, y
aquestas condicions son las que reuneix l' arcalde que
té avuy Sant Martí de Provensals.

Si la seva sortida del lloch que ocupa lo senyor
Framis no redundés en perjudici de tercer, tal vegada,
nos ho pensém, ja hauria dit: *Ahí queda eso*, y s'
hauria estalviat los multiplicats disgustos y perjudicis
que li ha proporcionat lo ser arcalde d' un poble de sí
mogut, en épocas tan difícils com las atravesadas, y
qu' haurian fet decaure un ánim menos viril que l' ac-
tual arcalde de Sant Martí de Provensals.

SERRALLONGA.

*

* *

Puig glop de vida es lo amor,
que dona ditxa completa,
felís qui senti en lo cor
lo perfum de certa flor
que se 'n diu *Margarideta*.

FRANCESCH MARULL.

LO QUE PASSA

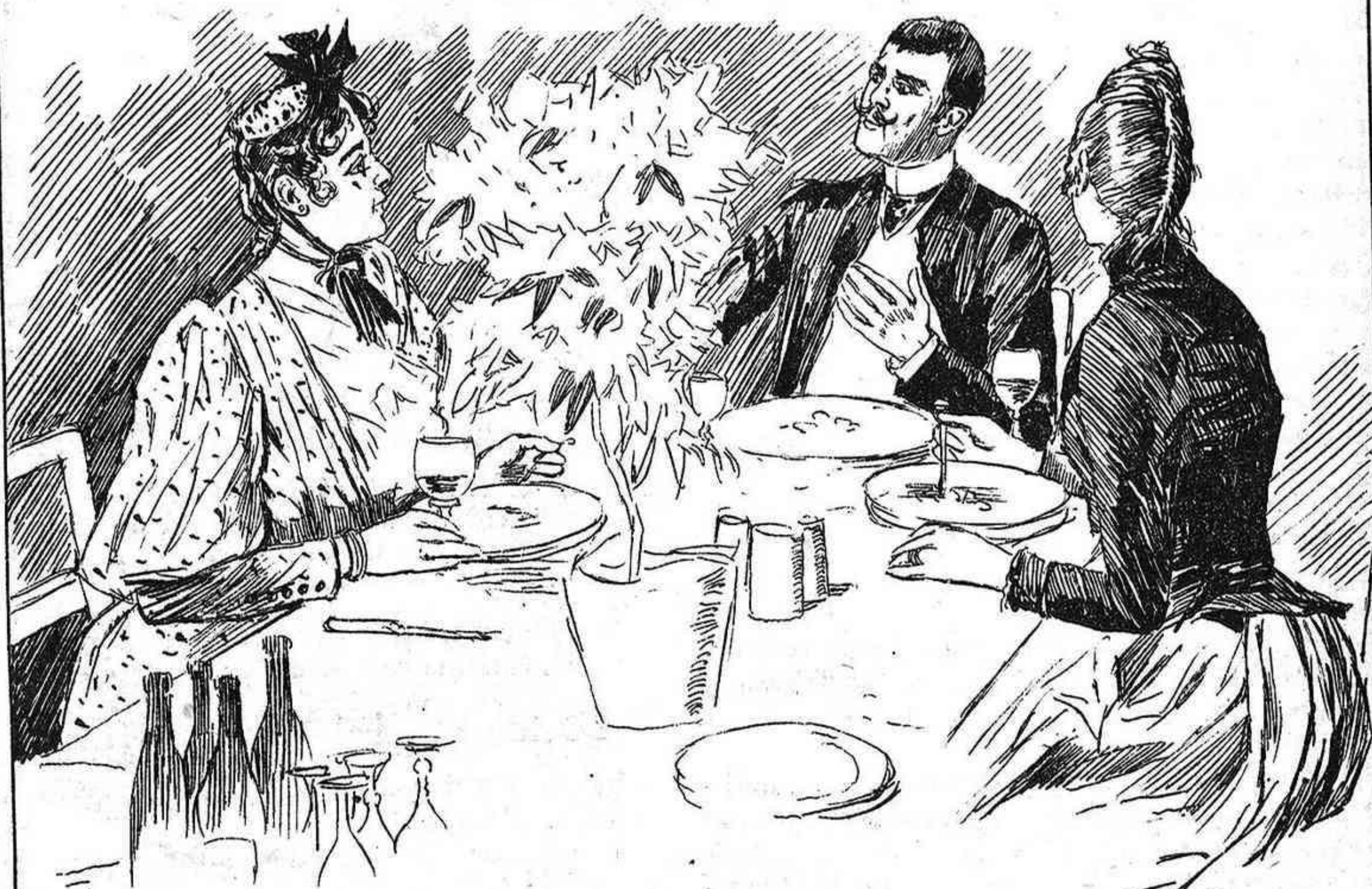
—Vares voler que 'ns equipessim tan be, que somr al 11 d' Agost y no podém anansen de la fonda per falta de guila.

—Tú tens por de no poderne sortir y jo la tinch de que no 'ns hi podrém quedar.

ESCENAS DE FAMILIA

—Pero de qué te l' has heus?
—Que t' entens ab ella!
—(Parla per mi) *Pobre... chica...*

—Jo soch sa esposa y sé que vosté 'n té un altra.
—Veurás... tot ha de tenir un suplent.
—Just... tractim de vigilant.

Rovig.
1897

ENVELATS

(DESDE LA GARRIGA)

ARE es lo temps dels envelats.
No hi há poble, ni poblet, que per la festa major
no 'n llogui.

Sense envelat semblaria que no 's fés festa.

Casi tots los pobles ó vilas d' alguna pretensió no s'accontentan ab un sol envelat; té d' haverhi un parell al menos: l' envelat *de dalt* y l' envelat *de baix*.

En las poblacions d' alguna importancia, ab un n' hi há massa.

Com menos diners y més qüestions en un poble *de fora*, més envelats.

Los envelats son termómetros segons ahont: marcan 'ls graus de rancúnia entre 'l jovent d' un poble: un sol envelat, unió de socis; dos envelats, dos *partits*.

Per lo demés, lo que dona caràcter á qualsevol festa major catalana es l' envelat. Prova de lo que dich es que, á la vigilia de la festa, sentiréu de poble á poble no més «--¿Que no 's fá envelat aquest any?--»... Com si, de ferlo, dependis l' esplendor ó magnificencia de la festa major.

Los envelats son 'ls palaus de tela dels amors d' estiu, amors que duran lo que duran las espelmas de las aranyas; amors que s' acaban ab lo darrer vals; amors que moren al naxer lo dia següent al de la festa; amors que s' enmortallen ab los cortinatjes d' indiana y s' enterran dintre un sarrió.

No deixa de ser també la delicia dels *guetos* del poble los envelats: sempre 'n trovaréu á l' entrada passanhi la tarde obrint pinyons esquerdats ab la punta del ganivet de mánech de banya ó trencant avellanas, deixantse *ensopir* pe 'ls acorts de la cob-bla qu' ls recorda sa joventut pansida.

Al voltant dels envelats s' hi congrega la gent dels pobles vehins que comentan á sa manera la festa, ó parlan de la cullita.

De manera, que, un envelat de fora es com un rusch grandios ahont hi *fan cap* vells y joves atrets per la mel; es dir, ahont hi acudeixen las abellas de l' humanitat á participar d' una de las pocas dolçuras de la vida.....

(¿Oy, que parlo fi?....)

Pero no á tothom engrescan 'ls envelats: á molts no 'ls fá gracia sino quan s' aixecan y 'l primer dia de ballarhi; á molts altres (á mí y tot) 'ls reventa qualsevol envelat.

¿Per qué? Perque cad' any que s' han hagut de fer *sócios* 'ls ha costat lo ball del envelat un grapat de *pelas*, y are, casats, se 'n penedeixen (perque no poden tornarhi).

Es vritat que 'ls envelats son, casi podém dir, indispensables en totas las festas majors *de casa*, per costum; pero val á dir també que 'ls envelats han sigut, son y serán la causa de ferse mal bé molts cors y molts botinas, aixis com igualment son, serán y han sigut la ruina de molts armillas.

J. BARBANY

LA MILLOR POESIA

En l' àlbum de la Sta. Mariana Feliu V.

¿Dius vols versos, Mariana?
¿que no sabs que la galvana
no 'm deixa ni un sol moment?
¿dius t' agrada la Poesía?
de mes fresca no 'n sabia
deixam riure, francament.

¿Qué 't diré d' entre 'l boscatje?
que hi há jorns mou lo fullatje
la brisa matutinal?
¿qué diré del trench d' aubada?
¿que s' ou cantar l' aucellada?
me falta humor y algún ral.

Y si ja aquestas cosetas
las han ditas los poetas
que 'n saben molt mes que jo...
¿donchs qué diré, nena aymada,
si ma ploma trossejada
fá temps que té defalió?

Mil duros avuy en día
es la millor poesia
¡oh, sí! que n' es d' inspirat
ficarte lá má á l' ermilla
y mirar l' or com hi brilla...
un se queda fascinat.

Está clá que molt t' agrada;
mira si pots fer cassada
d' algún Panxo americá,
y sens aná á cap masía
de la millor poesia
'naltres dos podrém gosá.

FRANCESCH TORRES.

TEATRO MUNT Y CIPAL

GRAN FUNCIO DE CAMAMA

dedicada als electors de tots los districtes que podran assistirhi d' arrós con tal que al entrá 's deixin posar una bleda al clatell.

- 1 Sinfonia sobre motius pera treurels á garrotadas.
- 2 La comedia de circunstancias agravants

LO MARQUÉS DE LAS HERVAS

Desempenyada per una colla de muts que no s' entenen d' indirectas.

- 3 Lo drama tan conegut y aplaudit de 'n Pitarra

¡CENT MIL DUROS!

Algú diu que son *cent vint y cinch mil* pero per xó no s' aumentaria lo preu d' entrada.

4 y final

— BARCELONA RIFADA —

LOS LANCES D' HONOR

I no surt un nou Cervantes ab un altre llibre que acabi ab aquesta costum bunyol tan repetida per lo cómica, abiat Espanya no será mes qu' una societat de *fantoques* que 'ns farém fástich los uns als altres.

Allende los Pirineos, com diuen los castellans, al menos no hi ha la part bafa; ho agafan de bona fé, y de quan en quan, n' ix slgúa de reventát, si bè moltes vegadas ho resulta qui, per *Juicio de Dios*, hauría d' obrir lo cervell al seu contrari.

Pero aquí á Espanya no hi ha modos... es la comedia mes ridícula que puga representarse, y si la autoritat no pren midas, y al saber un propósit d'aquets no aposta uns quants polissóns aimats d' escombras pera empaytar contrincants y padrins fins als portals de sas respectivas casas, acabarem de posar lo sello á la fama que ja tenim de Quijotes y faroleros.

Basta que dos tipos 's trabin de paraulas pera que ja vagin en dansa los *cándidos* padrins que en va s' afanyan per evitar lo que sembla ha de ser un acte trascendental... L' esposa, germana ó cosina qu' ha o'orat algo, no viu, plora, 's desespera, y l' altre, parodiant á Guzmán *el Bueno*, fa lo sacrifici de la salut d' aquella infelís que no coneixent encare los homes d' avuy, contrau una malaltia de nirvis que pot ser fassi l' única víctima del *Lance de honor* de camama.

Per fi ha arriuat lo *trance fatal* y ja están los guerrers á puesto, grochs de por, encare qu' están segurs de que no 'ls ha de passar res; pero alló de que d' un mánech d' escombra 'n varen sortir set balas, no 'ls hi deixa tenir la calma que requereix la *ignocencia* del acte.

Pica de mans la clack... *digo* los padrins, y 's disparan las armas que fan figa perque están carregadas ab farina de llinosa, ó tiran sense apuntar no sortint cap projectil las mes de las vegadas, ó si surt, paga la festa algun arbre qu' está quiet á deu kilómetros del *Teatro de la Guerra*.

S' acostan los *padrins*, s' apretan las mans aquells, un segon abans, irreconciliables enemichs, mentras al Continental, que ja 'n sabían alguna cosa, tenen preparát un sopar per sis que 's l' epílech de la farsa.

Tot aixó, ho repetim, es bufo, es altament ridicul... Val mes mil vegadas que 'l qu' es considera ofés, obligui al ofensor á anarsen á encarregar un nas nou á can Clausolles, que ja 'ls fa barato, ó d' una garrotada á l' esquena, li faciliti sense tenirse que caracterisar, lo fer lo paper de barítono en lo *Rigoletto* que no pas fer riurer als homes sérios ab aquets saynetes bunyols titulats *lances de honor*.

¿Qué vol dir anar al camp dos homes agraviats dipozats á arrancarse la vida y tornar sense un forat al curo?

Que van tan caras las balas que després d' un parell de gastadas ja no se 'n poden emplear mes?

Lo que va car es lo verdader valor, lo verdader desitj de que un dels dos contrincants 'n surti descalbrat.

Si als que se 'n tornan del camp ilesos los hi dobleguessin l' espinada á cops de vara de freixa, ja veurían about aniria á parar l' afició als *Lances de Honor*.
No se 'n trovaría un per un ull de la cara.

CLARA SOL.

AL MEU SASTRE

SONET

Per deu duros que 't dech 'm vens darrera,
no deixantme tranquil un sol moment,
sempre l' compte portant continuament
sens que vulgas tenir un poch d' espera.

Aixó de sobras sabs que á mí m' altera,
com que sigas també tan exigent,
sabent que si no estich ab tú al corrent
es perque ara no puch de cap manera.

Aquest compte bé prou te l' pagaré,
puig ja sabs que de mi no pots duptá,
pero ara un trajo nou me tinch de fé
y si tú no me 'l vols, com l' altre fiá,
á un altre taller me 'n aniré,
y tú perdrás aix's... un *parroquiá*.

M. GARDÓ FERRER.

AVIS

Á LAS SOCIETATS DE BALL DE CATALUNYA

Trobantnos dintre de la época en que totas las poblacions catalanas celebran la festa major, los Srs. Ribera y Estany, duenyos de la *Litografia Barcelonesa*, Sant Famón, 5, han preparat un gran y variat assortit de cromos elegantíssims propis pera programas de ball, invitacions, etc.

Las Societats també hi trobarán variació en Carnets pera sócis.

ELEGANCIA SENS RIVAL Y ECONOMIA

Dirigirse á aquesta Administració.

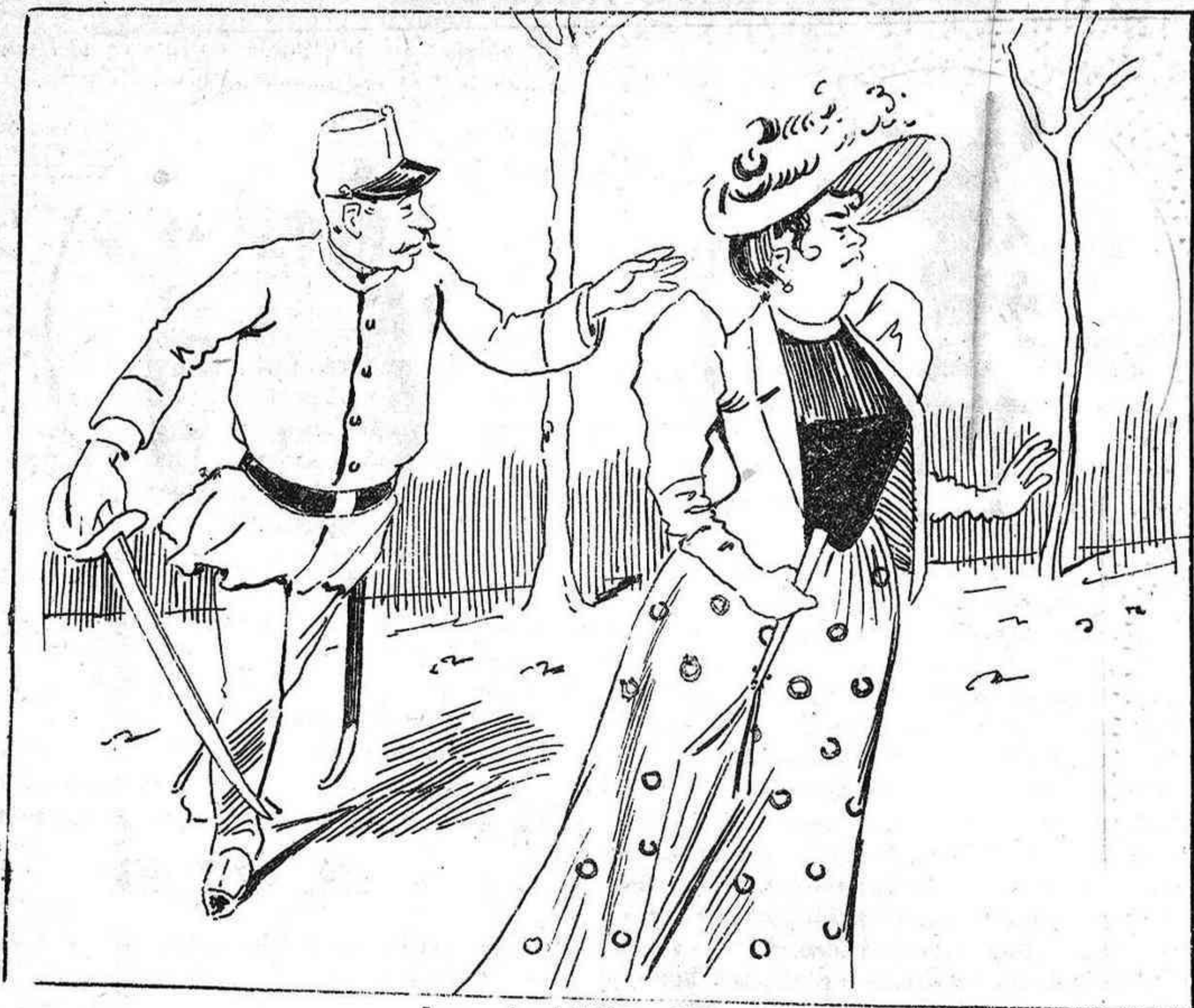
MISERIA HUMANA

I
Si á un pobre á peu pe 'l carrer
portan pres y amanillat,
no mirant que honrat pot ser
tothom diu: —*Es un malvat!*—

II
Mes, si un rich perque té rals
en cotxe 'l duhen secret,
sent vil entre 'ls criminals
tothom diu: —*Ves, qu' haurá fet?*—

IGNASI IGLESIAS.

À LA CARRERA

—Largo de ahil No ve V. que me compromet?
—Vosté dispensi...

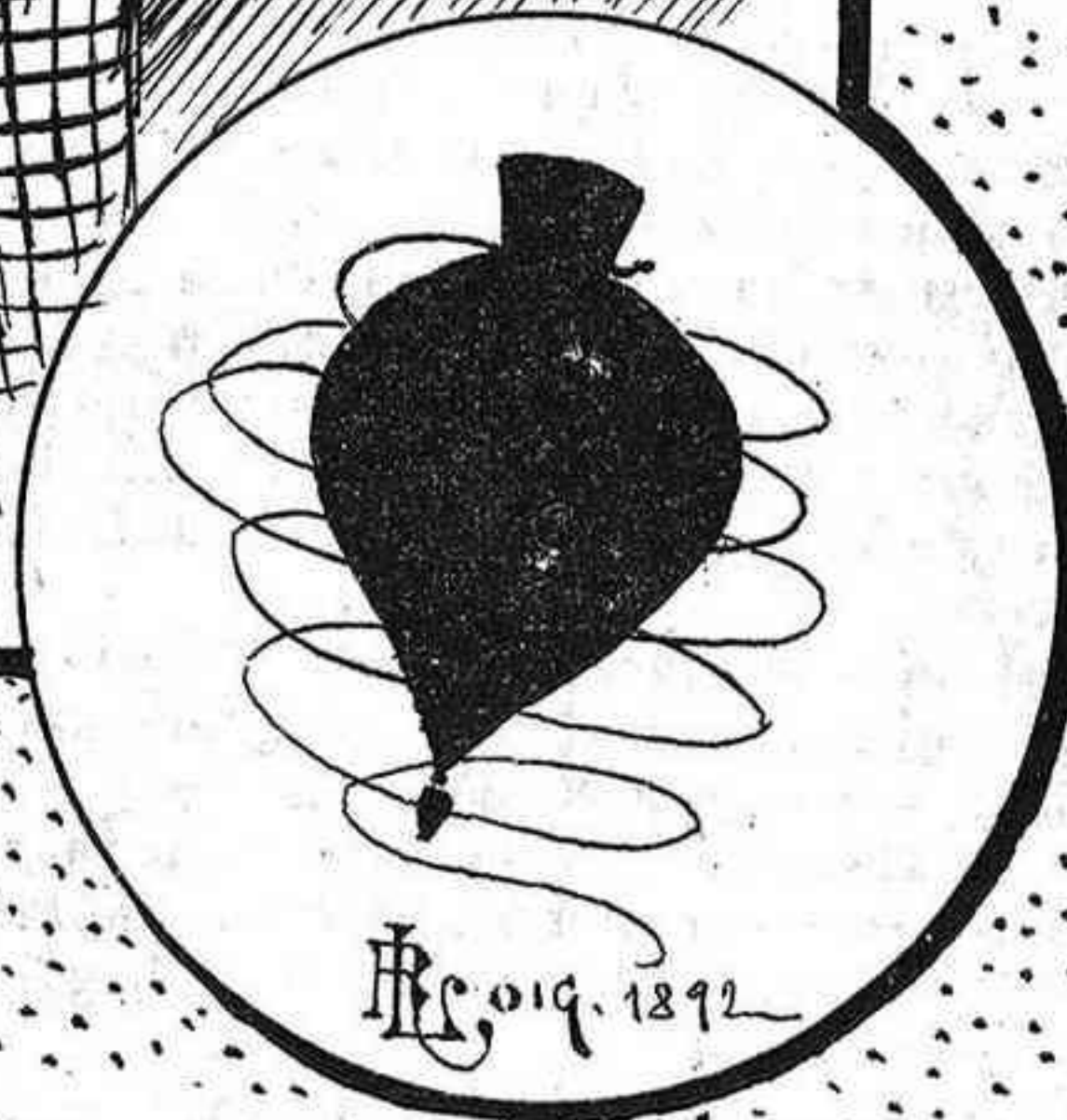
À LA I DE LA NIT

—No sentiu pas pudó noyas?
—No, en aquesta hora ja podém pasturar.

ACTUALITATS

—¿Que rumías, Jordi?
—Que l' any passat no vaig voler que 'm fessin regidor, y ara 'm sab greu; diu que 'ls va d' allé mes gras.

1892

Al Públich de Palamós.

Poesía llegida en lo teatro de Palamós per la distingida primera actriu D.ª Pilar Clemente al despedirse del públich d' aquella vila.

Quan un se sent impulsat
pel deber de gratitut,
fora ser mal educat,
no senti al cor un esclat
y quedarse 'l llabí, mut.

Que puíg nostra humil empresa
secunda avuy, Palamós,
terra de pau y noblesa,
escullit y bell redós
de la costa ampurdanesa;

Nosaltres: part dels actors
de lo *teatre catalá*,
desde 'l fons de nostres cors
agrahím ton noble esforç,
¡vila del rich Ampurdál!

Que si sabs de tot apuro,
estimat poble, sortí,
convertint en taps, lo suro,
també sabs, jo t' ho asseguro,
als artistas aplaudí.

Vulla Deu; vila estimada,
que de ta industria 'l progrés
vage creixent ab ecsés;
que del trevall la aledana
te gronxi sempre ab son brés.

Adeu, y á reveure: pensa,
que deixém ton payral niu
sentint gratitut intensa.
Será nostra diuça, inmensa,
si 'ns veyém un altre istíu.

FRANCÉSCH MARULL.

Teatros

TÍVOLI

Serveixintse llegir lo número passat y mudin lo de 15.ª representació per lo de 23.ª qu' es lo número actual.

¡Y las qu' es preparan!

Diumenje á la tarde y sols pera donar descans á la tiple senyoreta Pretel, s' encarregá de lo personatge *Miss Helyett* la senyoreta Carme Muñoz, agraciada tiple de la que 's conservan grats recorts. Desempenyá son comés ab bastanta discreció, sentintse aplaudida en algunas pessas y si en lo conjunt s' observá alguna irregularitat, fou degut á haver sen encarregat casi de imprevist y á que alguns números de la partitura resultan massa aguts, atesas sas facultats.

NOVEDATS

Los *Sueños de oro*, representats desde dissapte últim, á jutjar per lo pobre desempenyo donat y escís éxit obtingut, se van tornant *sueños* de «or de llumanera, que se li veu lo llautó,» pera la Empresa.

Si la dita obra ha de ser la capdal de la nova temporada, augurém á aquest teatro un fi molt desgraciat.

CATALUNYA

Ab las tan conegudas obras *Los aparecidos*, *La baraja francesa* y *La canción de la Lola* se 'ns ha presentat lo actor cómich senyor Rodriguez que 'ns sembla ser de la mateixa escola del actor *bufo* Sr. Ruiz, si be ab mes bona veu pero ab molta menos gracia cómica.

Ab tot, desitjaríam veurel ab alguna obra nova, ja que aixís no perjudicaría sa gloria lo recort de artistas anteriors.

L' estrenó de *Los extrangeros* ha sigut aplassat pera la setmana entrant y lo *Retolondron* s' ha hagut de retirar de la *tablilla* á causa de que te la exclusivitat de la obra un' altra Empresa.

¡Quan s' acabarán aquestas odiosas distincions?

Segons noticias, no havém perdut gran cosa ab la dita privació. Si es aixís, menos mal.

Restablert de las contusions y feridas que va rebre dias atrás l' apreciable actor Sr. Bosch, s' anuncia de nou sa reaparició. Inútil creyém manifestar ab lo goig que doném semblant noticia.

Desde dimars últim, no forma part de la companyia, la tiple Sra. Segovia. Es una noticia que 'ns sembla rebrán ab *sentiment* los concurrents á aquest teatro. Y com no, si pos-

seheix un repertori tan *extens* y s' habia captat tantíssimas.... *simpatias*.

CALVO-VICO

La *probatura* de fer ópera económica, dongué magnífichs resultats, per lo tant no creyém aventurat lo creurer que la colectivitat lírica que diumenje actuá, resolgui continuar altres dias festius.

En lo desempenyo de las obras executadas sentíren bastants aplausos los artistas, principalment lo tenor senyor Puig y lo quadro que desempenyá la ópera *Carmen*, Sras. Calvera y Ferret y Srs. Lluchini y Borgioli.

CIRCO EQUESTRE

A lo célebre *champion* ja se li donaren las dimissorias á princípis de setmana, haventse aygualit lo *debut* del artista Rapolí. ¡*Quare causá!*

Si... debian tenir por de un *éxit*... á lo Feliu.

Tots los dias se representa la coneguda pantomima *Les enfants terribles* que, á pesar de lo molt manosejada qu' es, sa perfecta execusió dona lloch á fer riure constantment al públich. Es un número que resulta *apetitós* puig que 'l desempenyan tres artistas que son guapíssimas: Mlles. Ortens, Pialra y Ethair.

Pera avuy está anunciat lo *debut* de la *troupe* Rajade que ve precedida de fama europea. La setmana entrant 'ls en farém deu céntims y sabrán 'ls graus que *calsa* la reputació dita.

CONCERTS D' EUTERPE

Dilluns próxim se donará lo 6 concert de la present temporada, estrenantse ab tal motiu lo coro á veus solas. La *remor del Segre* original de nostres amichs lo llorejat poeta Sr. Guanyabens y eminent mestre Sr. Goula (pare), autors de la lletra y música respectivament.

Aquest atractiu anyadit al de que además se tocarán las mes inspiradas composicions que posseheix lo coro, fa creure que lo teatro del Tivoli será petit pera donar cabuda al públich que hi assistirá.

Una pregunta y observació á la societat coral

¿Que no 's podrián comensar mes aviat los concerts?

Mirin que (deixant apart l' abús de las repeticions) s' acaba ab hora casi propia de anomenarse al coro: *vesperli*.

UN CÒMICH RETIRAT.

L' UNIFORME NOU

Hi ha hagut verdadera febra en los periódichs, en propalar la noticia de la mort del nen Palop, artista de la companyia infantil que dirigeix lo senyor Bosch.

Afortunadament ha sigut desmentida, ja que lo dit nen disfruta de salut inmillorable y está fent las delicias del públich de Lisboa.

Entre 'ls sabrosos comentaris qu' hem llegit, debém mencionar lo que publicá un setmanari, dihent que: «deurían tenir remordiments los que abusan de las débils forsas de aqueixas pobres criaturas!...»

¿Y aquets..periodistas que no tenen remordiment de clavar tantas garrofas?

Avisém als que persegueixen la pornografia que no deixin d' anar á La Deliciosa y demás establiments de banys que trovarán ahont posar má.

Allí 'n veurán de pantorrillas!...

Y no dibuixadas, no.

Ja es hora de donar á nostres apreciables lectors una satisfació referent á la novela *La Truchs y La Estripa gorros* que per espay de algunas setmanas hem deixat interrompuda.

Quan comensarem á publicar los primers capítuls, reberem alguns anónims amenassantnos de mort si donavan curs al nostre intent, pero no cal dir lo cas que en ferem ja que continuarem *retratant al viu*, tipos que per desgracia encare viuhén; pero convertintse las amenasas á casi *fets*, tinguerem que deixar (á pesar nostre) la pioma tranquila fins y á tant que qui pot mes que nosaltres arreglés l' assumpto.

Avuy trenca la barrera que 'ns detenia podem donar fi á la tasca, advertint que, per no cansar al lector, deixarem *la brossa*, per entrar desde la proxima setmana, en lo mes culminant de la historia á fi de que ab dos ó tres números estigui la novela acabada y no 's fassi pesada sa lectura.

L' Ajuntament, per las festas de Colón, volía fer representar comedias tal com las representavan en lo *sigle quinzè!*

Y diuhén que l' Ajuntament que tenim no es il lustrat... ¡*Bárbaros!*...

Se diu qu' aviat la Banda municipal tocará una nit de cada setmana en lo cantó del carrer de Fernando, alternant entre la Rambla y Piassa de S. Jaume.

Un carrer que sense haverhi Banda ja no s' hi pot passar de gent, ¿qué farà ara?

¿De quin *cap* haurá sortit l' *ideya*?

Sembla que 's desmenteix la noticia, donada per algun periódich, del naufragi de tres tripulants qu' anavan ab lo *yacht* «Emilia».

¿Pero es cert que va tenir lloch la excursió á Palma de Mallorca ab un *yacht*?

Si es vritat, mes que atreviment mereix altra frasse, aplicable sols á pobles incivilisats.

Vaja, senyors del Club, que per ser guapos y pollos y *lunantes* (frasses que fan fi), no han de menester anar á enseñnyar sas *gracias* en lo golf de Leon, verdader escolli pera embarcaciós de importáncia.

Deya *El Suplemento* en un dels seus números:

Pocos dias le han bastado al Sr. Saneltez de Toledo, para convencerse de que el Ayuntamiento no está á la altura que le corresponde á la importancia de la Ciudad conlal.

¡Y que 'n té de rahó!...

Mira que hi ha uns concejals que may devían haber somniat lo poguer serhó...

Y si... ara ho es qualsevol.

Basta volguerne ser, y gastarse algun quarto.

Escolti, senyor Porcar:

¿Que faría lo favor de *manar* que en cada banch dels cotxes que arrenca de la estatua de Clavé hi seguèssin tots los passatjers qu' es de llèy?

Li dihem perque lo conductor vol fernhi cabrer cinch de renglera, y cinch cregui que hi aném estrets.

¿Ho farà?

Sembla que 'n Cánovas ha encarregat la fabricació d' una vagilla d' or.

Y encara go an á mourers las massas obreras?

¡Quina poca consideració!

La premsa de Madrid ataca al senyor Bosch referent á las festas del Centenari á Colón, puig diu que gastant molt resultarà una *mascarada* de poble.

Que deixin que estigan llestas las nostras Comissions y ja 'ls las hi deixarem.

Y no hi fa rés que se las quedin pera sempre.

GALERIA DE CELEBRITATS

Ab aquest títul y ab tamanyo propi pera ferne un álbun especial, s' ha publicat una escullida col·lecció de personalitats artísticas en la que hi constan, entre altrás, las senyoras Duse, Borghi-Mamo, Tetrizzini, D' Arkel, Mendóza Tenorio, Franceschini, Rossi, Massanés de González, Alverá, Martinez (Joana), García (Fabiana), Martinez (Conxa), Romero, Campos, Folgado, Alba (Leocadia), etc., etc. y los Srs. Rey Amadeo, Vallés y Ribot, Salmerón, Monturiol, Mancinelli (Ll.), Mascheroni, Tintorer, Sarasate, Calvet (Damiá), Bofarull, Soler (Pitarra), Balaguer, Gayarre, Labán, Uetam, García Parreño, Valero, Romea, Mario, Vico, Calvo (Ricardo), García (Domingo), Riutort, Fontova, Lorenzale, Novas, Planas, Galofre, Rosell, Bonaplata, Goula, Edison, Giró, Pereda, etc., etc.

A pesar del esmero ab que aquets retratos han sigut presentats é impresos sobre paper-cartulina, lo preu de cada exemplar es sols de

10 CÉNTIMS

Para los senyors col·leccionistas tenim reservats un reduhit número de col·leccions, sens aument de preu.

FOTOGRAFIAS INTERESANTES

CATÁLOGO 50 céntimos
en sellos de correo

The Publishing Office — AMSTERDAM.

Repichs

El Noticiero de dimars últim diu que va rebre una carta de varis abonats al teatro del Tivoli, queixantse de que la empresa susstitueixi per un altra artista á la Sta. Pretel verdadera protagonista de la obra *Miss Helyett*.

Vaja que aquesta vegada queda justificat lo sinónim que li donan de *gorro de dormir*, puig se 'l van carregá, ja que fins aquell mateix dia en funcions d' abono no ha desempenyat dit personatge cap altra artista mes que la senyoreta Pretel.

Y pensar que en la cabecera diu qu' es «liario de noticias»

Deuen ser noticias de la Conchinchina qu' es un poble situat entre «La Bola» y «La Garrofa.»

Sembla que s' ha descubert que lo *Asilo Durán* es una especie de Inquisició ahont arreglan lo cuyro de pobres nens infelissos.

Y no hi haurá justicia pera castigar de valent, si aixó es vritat, als que ofician de butxins?

¡Sanchez, no-t' emboliquis!

L' endevinador de la Buxada de Viladecols ja devia endevinar que 'l deixarian en llibertat aviat y per xó 's devia deixar agafar.

¿Ja torna á ser á casa seva, oy?

Y en *El Diluvio* segueixen los anuncis de Sonámbulas y Carteras de primera classe.

¡Quina por!

Al Parque un bárbaro va ficar un gos en la gíbia dels caimans logrant que la fiera li agafés lo cap d' una dentellada.

Bon empleat per l' *Asilo Durán*.

Que 'l proposin.

Sembla que la parodia de la sortida de Colón del port de Palos ha resultat una verdadera parodia.

Hi ha actes que no mes s' hi ha de pensar per admirarlos.

«El Suplemento y El Noticiero 's comensan á mirar de regull.»

Vaja.. padrins aviat. Ben mirat es lo que surt mes barato.

Senyor Soler: Pari taula.

Sembla que lo nostre Ajuntament es molt amich de fer las obras per administració.

¿Qué dona mes?

Diu que lo Circol fusionista de Sant Martí de Provensals prepara un valió regalo artístich dedicat á la filla del senyor Sagasta en motiu de son casament.

¿Encara regalos?

Que no hi ha pobres á Sant Martí de Provensals?

VENDAS

Han arriat de Rusia una partida de gallinas que 's donarán barato, encara que tingan microbis.

Barrejadas ab las altrás no se 'ls coneix rés.

Born — Boquería — Padró.

Secció Regiliosa

SANT DEL DIA:

LOS BUTXINS DE S. PERE AD-VINCULA

Fustigará lo reverent P. Sanchez fins lo dia que lo fustigarán á n' ell.

Varis noys oficiarán d' acólits ab los nassos xafats de pinyas, y las mans vermellas de palmetadas.

Los reverents directores moderns Calomardes farán com qui no ho veu.

Un *Hermano Bunyol* ab cara de ferse moltes torradas guardarà l' entrada.

SECCIO D' ESPECTACLES

TEATRO AL AYRE LIBRE

1. — Sinfonía municipal.

2. — ESTRENO de la nova comédia escrita per quatre concejals mal aconsellats,

LO MOTÍ DELS CARRETERS

Ab una decoració de las aforas en l' acte de la gran batussa.

3. — La pessa també nova sobre lo mateix tema:

CARENCIA DE COMESTIBLES

A las 6

Entrada per la Creu Cuberta.

Jordi Montserrat: Anirá tot, menos lo sonet y una espurna.

Sabateret: L' assumpto es gastat de sobras; ha de fer suhar lo magí.— Orga-vella: D' aquesta poesia fassin una pessa y pórtala al teatro Novedats; allí s' ho empassarán tot.

Anirá: Pep Planas, J. Camprubí y J. Asmarats.

Al cove: M. Serra Castells, Pere-Pau, Borni d' un ull y Pebrot vermell.

J. Estrada: L' article no 'l publicuém porque faría enter-ní als llegidors de LA TOMASA y lo nostre intent es ferlos trencar de riurer. Admesa la índole, no va gens mal

J. T. y R.: Lo que pot anar ja anirá sortint.— E. Blanch: Aixó no es de vosté. ¿Que vol que 'l processin com á 'n Castillo? — Tutauhet: Vosté es molt «sabi». Ja té á qui semblarse. Vaja, ja está ben llest.

LO DEL MARQUÈS

—Si es cert qu' heu llepat, ja cal que paguis alguna cosa.
—Esperat. Deixa veurer com quedarà.

QUINA MOMO

Licor higiènic y estomacal que deu tenirse en to-
tas las taulas, pera pendrer 'n una copeta després de
menjá.

Es lo mes fi y agradable dels licors, y poderós agent pera facilitar la digestió.— Lo millor elogi que d' ell pot ferse es que ha sigut premiat en totes quantas exposicions s' ha presentat en concurs, y sollicitat per los principals colmadors y tots los cafés y cassinos.

ÚNICHS DEPOSITARIS: M. SOLEY Y C.^a—Concell de Cent, 218.

SECCIÓ DE TRENCA-CLOSCAS

XARADA

Ma primera no será
ni ha sigut, porque es present
ab aixó senzillament
la podrás endeviná.
Dos-tercera 's trobará
en botigas de fustés
y á la primera dos tres
sent petits varem aná.

SALTA-PINS.

GEROGLIFICH

∴ + ∴
TIDI
ar
I—I
esser
I

JOSEPH ESCOLÀ

TERS DE SÍLABAS

• • •
• • •
• • •

Sustituir los punts per lletres de mo-
do que llegidas vertical y horizontal-
ment diguin: 1.ª ratlla: Poble catalá;
2.ª: Nom de dona; 3.ª: Id.

JOT FOLL

SOLUCIONS

À LO INSERTAT EN LO NÚMERO ANTERIOR

Xarada.—E-na mo ra-da
Trenca caps.—Sola terra.—Lo colla-
ret de perlas.
Anágrama.—Marit --Marti.—Timar.

LA TOMASA

PERIÓDICH FESTIU, IL·LUSTRAT Y LITERARI

Preus de suscripció:

Espanya y Portugal, trimestre.	1'50 pta
Cuba y Puerto Rico id.	2 „
Extranger id.	2'50 „
Número corrent.	0'10 „
„ atrassat.	0'20 „

NOTA.—Tota reclamació podrà diri-
girse á la Administració y Redacció del
periódich, carter de Sant Ramón, n.º 5.
LITOGRAFIA DE RIBERA Y ESTANY.

Lit. Barcelonesa, S. Ramón, 5.—Barña